

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizethető helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybeült pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetés félévletik's pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezések, előléptetések; megyei rendszer általánosan I. figyelmeztetés a közinség egyik növekedő új csirájának eleve elfojtása iránt (vége.) Budapesti napló. Törvényhatóságok: Heves megye közgyűlései; Pest és Győr városok köréből rövid tudósítások. Erdélyi országgyűlés. Társulati élete: a magyar akadémia; díjosztás az Iparegisületnél, válasz a czigándi papnak a Tiszán gyben.)

Külföld. (Amerika, Portugália, Spanyolország, Anglia, Franciaország, Belgium, Porosz és Törökország.)
Értesítő.

MAGYARORSZAG és ERDÉLY.

Ó. cs. s. ap. kir. felsége gróf Kemény József m. akad. tagnak a Mainzban levő rajnai történelmi's archaeologiai társulat tiszteletbeli tagság-oklevele elfogadhatását's használatását kegyelm. megengedni méltóztatott.

A főm. m. k. helytartó-tanács, irattári segéd Pavianovich Károly halála következtében Deréki Mihály eddigi sorjegyzőt, ennek helyébe Prohászka Antal eddigi irnokot, innokká Bányász Soma járulnokot's ezzé Liezner Károly díjas gyakornokot; — nemkülönbön közelebb elhunyt Boldizsár Béni járulnok helyére Szvoboda József szinte díjas gyakornokot léptette elő.

A mgu magyar kir. udv. Kamara a hidegkuti k. harminczadosi állomásra Schauschek János rudersdorfi utlevélvi sgát; a klenaki megüresült k. harminczadosi állomásra Pintér Antal zimonyi tisztnokot, a pesti megüresült k. harminczadivatali irnokságra Pfahler Károly ottani áruvizsgálósági gyakornokot; végre Alth Károly deergyakornokot pekini ellenörkődő számtartóhivatali irnokká alkalmazta.

Mege-rendszer általánosan. I.

Az állomány figyelmesebben vizsgálva sem csupa mechanika, nem csupa organikai egész, hanem mind a kettő. Következésképp oly egész, mely több egymással teljes ellentétben lenni látszó tulajdonságot foglal magában. És azon tulajdonságok egymással valóban is ellentétben állnak. De oly ellentétek azok, melyek bizonyos ponton kiengesztelődésre találnak. E' ponton ezek a status életműszeres mozgásának principiumai. A' honnan ezen kiengesztelődés nélkül a status vagy csak mechanikai egészesz fagyallódnék, vagy a rendtelenség örvényébe sodortatnék. Többször említém, hogy minden terjedelmű fogalom vizsgálatában szükséges az eszméket ezen pontig kísérni. És pedig szükséges ez minden elméletben, mert csak az illy combinationnak lehet eredménye: a' keresett igazság. De mennyivel inkább szükséges az oly kérdésekben, melyek helyes megfejtésétől egész állományok, földrészek, sőt az egész emberiség polgárisodása feltételeztetik. Illyenek a' status létezésében (organismusában) a' statut képező elemek, mint értelmileg érzéki lények önczélúsága és a' statut összetartó erők összeszegesítése, vagyis az öszpontosítás. Ki e' két eszmét, t. i. az állomány öszpontosítását's az egyedek önczélúságát kiengesztelődésre birni nem képes, annak az állományról soha sem leend tiszta fogalma's abban a' tiszta gyakorlati józan ész-szabta határokat soha sem fogja ismerni. Ezek közül az öszpontosítás az állomány mechanikai szerkezetének eredménye; az egyedi érdekek pedig az állományban működő életműszeres erők forrásai. Innen az öszpontosítás eszméje az erkölcsi elemekkel helyes combinatio nélkül realismusra vezet; az egyedi önczélúság pedig a' status-szerkezetben egyoldalulag fogva fel, idealismusha téveszt. Ugyanazért csak e' kettőhöz helyes combinatiójából áll elő a' valódi politikai synthetismus. Szükséges, mondám, itt a' helyes combinatio; mert ezek közül soha egyiket sem száműzhetni ki a' status-organismusból. A' status erkölcsi elemeinek önczélúsága megkívánja, hogy a' polgár személyes jogai saját beléegyezése nélkül senki önkénye által ne sértsenek, 's ne korlátoztassanak. A' statusegység vagyis öszpontosítás pedig azt igényli, hogy a' társadalom kormányzatában's közvetett céljai vezetésében egység's öszhangzás legyen's az emberek társaságban együttélhetése egyesek kiesapongásai által ne tétessék lehetetlenné. Ezekben már magasb czélok jönek öszszeütkezésbe, midőn is az egyed önczélúságával a' társaság főczélja hozatik ellentétbe. Az egyed czélja magasb levén a' társaság czéljánál, igen természetes, hogy az itt felmerült ellenmondást nem lehet más ponton kiengesztelődésre hozni, mint az egyedek szabad akarata nyilvánításában, vagyis a' társasági szerződésben, más szóval a' szövetségben.

A' szövetség tehát azon tágabb fogalom, mely mint a' status-organismus életforrása magát a' statusegységet,

vagyis annak mechanizmusát is feltételezi. A' status fogalmában annak egységét's az egyedek közvetlen érdekeit egymástól elkülöníteni a' jog eszméjén alapult status megemmitése nélkül nem lehet. A' társasági szerződés vagyis szövetség az egyedek társas élethezi jogviszonyát fejezi ki. A' statusegység pedig mindig ezen jogviszonosság resultatuma. Ezen jogviszonosságot elméletileg nem oly bajos feltalálni, — de a' gyakorlati élet mezéjén — rendkívüli bajosságokkal jár, a' tiszta józan ész kívánatának — a' fenálló elemekre teendő czélzerű alkalmazása. Nincs tárgy, mely ennél nagyobb combinatiót kívánna. — Minden, úgy a' fő, mint a' részleges polgárzatok, úgy az állomány mint az elemi társaságok, ezen eszmék helyes combinatiójából veszik jogszerűségüket's korlátaikat. Miért is következésképpen a' meagyének mint elemi polgárzatnak állományhozi jogviszonyáról akarván szólni, az öszpontosítás fenébbi elemzése után maga helyén lenni vélem azt a' szövetséget's eszméjét, mint a' társasági szerződés eszméjén alapult minden institutio alapjával, egyenvonalba hozni.

Öszpontosítás és szövetség. A' gyakorlati józan ész az embereket önczélú lényeknek tekintvén, társasági jogait a' társasági szerződésre vagyis a' szövetségre eszméjére alapítja. Ez azon eszme, mely legelőbb erkölcsi erőt fejt ki az emberi társaságban. A' szövetség már magában erős öszpontosítást szül, olyat, melynek alapja erkölcsi erő; de tudjuk, hogy van más öszpontosítás is, mely egészen más erőn nyugszik. Azon öszpontosítás, mely korlátit nem a' szövetség eszméjéből veszi, mindig abszolút hatalom műve's ugyanazért a' szövetség az emberek szabad együttélhetőseknél legelőbb feltétele. Vakmerőség lenne azonban, ezek nyomán, azt állítani hogy azon centralisatio, mely nem egyedül a' szövetség szüleménye — jótalan; mert a' gyakorlati józan ész elfogad más oly jogokat is, melyek nem közvetlenül a' tiszta józan észből, hanem a' társas élet körülményei's viszonlagaságából fejlődnek. Illyen jogok származnak például a' helyzet szükségletei által felmerült tényekből, az idő szentesítette szokásokból'st. Valahányszor illy jogok nincsenek az észjoggal ellentétben, azok a' gyakorlati józan ész által megszentésített nyerne. Mert a' jog uralma ugyan a' tiszta józan ész postulatuma; de ez az előtt is csak mint eszmény (ideal) áll, mely teljesen elérni soha nem fog. Illy eszmény magasb értelemben a' szövetség eszméje is, vagyis azon állapot, melyben minden egyed's minden elemi polgárzat úgy jog mint tett szerint a' társasági szerződés tetteles alanya gyanánt tekintetik. A' társasági szerződés a' jog uralmának útját készíti előre, a' szerződés pedig már magában foglalja a' szövetség eszméjét; honnan ezt, nem is lehet ugyan, de vétkes törekvés is lenne a' társas élethez kiküszöbölni. A' szövetség a' statuséletben nem kevesebb mint a' valódinak az eszményi kiengesztelése. Ezen kiengesztelés pedig az igazság-feltalálásra szerföltött nagyfotossága, mert e' nélkül vagy az egyed az állománynak, vagy az állomány az egyeseknek fogna esni áldozatul. —

A' status figyelmes elemzése után azt találjuk, hogy az oly collectiv egész, melynek minden elemei külön külön is oly magas és szent czéllal bírnak, mellynél magasb a' status maga egészében sem díszekthetik. A' status az egyesekért van's fotosságát az egyesek czéljai elérhetése eszközzéséből nyeri. Az egyesnek nagy fotosságát szem előtt tartván annak társasághozi viszonya további elemzése után azt találjuk, hogy az egyes a' társas élet első életeleme's a' társasági állapoton kívül mint értelmileg érzéki lény nem is képzelhető. Innen a' társadalom az egyesnek annyi fotosságot ad vissza, mint a' mennyit ez tőle kölcsönzött. A' társaság, mellynek az egyed első eleme, igenkülönböző's a' szerint az egyes is ahoz igenkülönböző viszonyban áll.

Minden társaság közül legközelebb áll az egyeshez a' család, és teszi minden terjedelmű társadalomban az elemi társaságot. Erre nézve a' történet tényképen állítja előnkbe, hogy a' családok már a' polgárisodás első lépcsőjén vagy másokkal szövetségtek, vagy több egymástól független családdá szaporodtak. Mindezek egymáshoz közelebb viszonyban állnak, következésképp egymáshoz szorosabb érdekegység által csatoltatnak. Ez véleményem szerint az elemi polgárzat genesis. Az illy elemi társaságok és polgárzatok az egyedek egymáshoz és az egészhez, részint a' rokonság, részint a' szövetség szorosabb kötelei által csatoltatnak's közvetlen érde-

kek által egyesítettnek. Már az egység csak a' család és elemi polgárzatokban nyerhet erőt és fotosságot's csak ezek képesek a' szövetség szellemét fentartani és azt eszközölni, hogy az egység és a' személyességi jogok's érdekek, a' leggyaralóbb alakra nézve is — a' polgárzatban biztosítva legyenek. Hol az állomány nem, e' szempontból vétetik, ott az oly abszolútummá válik, mellynek érdekében a' gyenge születt — mint hajdan — ki fog tétetni's a' felsérdült polgár Napoleon szerint álgyu-fójtás (chair de canon) gyanánt fog becsültetni.

Elemi polgárzatokból áll elő az állomány, mellyben az egység csak ott teszi az érdekegységet, hol az a' szerződés vagyis szövetség eszméjén alapszik. Mihelyt a' status nem ennek következtvénye, abban a' közvetlen közérdekek nincsenek's nem is lehetnek kellőleg képviselve's biztosítva. A' status nem valamely abszolútum, annak egység korlátit egyfelől az elemi polgárzatoktól, másfelől az általános emberi társaságtól veszi. Mennél terjedelmesebb az állomány, annál inkább tágul az egyedre nézve a' közérdekek által határozott működési kör's így annál inkább tágul a' kapcsolás, mellyre az egyed illy relativ társasághoz köttetik. Az illy egyszerű polgár a' rokonszenv kapcsolatán kívül csak az elemi polgárzat érdekei által köttetik az állományhoz. És ezen kapcsolat elég erős, mert ez a' fizikai erőt morális erővel öreghíti. Az — ennél szorosabb egységnek — nem lehet más, mint történelmi jogalapja. Mi, midőn elméletben jogalap után fürkésünk, azt másutt keressük, ott t. i. hol nagyobb kiterjedésben az egység csak némely általánosabb érdekek következtvénye's melly az egyed magának fentartott jogait's az elemi polgárzatok közvetlen közérdekeit nem sérti. — Maga a' „Reform“ tisztelt írója sem érthet mást mint illyen egységet. Más egység mellett „azon boldogabb korszak . . . . mellyben az emberi nem egy nagy egésznek érzendő magát,“ semmi sem egyéb, mint üres ábrándozás. Egyébiránt az emberi nemnek joga van ma is magát egy nagy egésznek tekinteni. — Nagyobb egységre pedig — bármí ohajtandó legyen is az, — soha a' centralisatio sem juttathatja; hanem inkább a' szövetsézesi kapcsolatok; mert az emberiséget — külön állományokra osztás nélkül, egy közizgatgatás's tán épen egy felölös minister alatt csak képzelhetni is — az ébrenlétben működő képzelődés tárgya nem lehet. —

A' szövetség-szülte egység tehát az, mellynél meszebb ideában sem terjeszkedünk. Az illy egység ugyan hódításra nem oly erős, mint az, melly más centralisatióknak következtvénye; mert mennél terjedtebb a' politikai joggal bírók testülete, annál bajosabb sőt majd lehetetlen abban az akaratgyűlés's ugyanazért örökös hullámozásra kárhoztatott többség en szükség megnyugodni. Azonkívül a' végrehajtásbani késedelmesség is gátolja az erők egyesülését. Ez első ötletre nagy rosznak látszik, de figyelmes vizsgálat után kitünik, hogy ezen akadályban nagy előnyök rejlenek, ugyanis ez oly akadály, melly az erőknek erkölcs i jellemet ad, 's melly az egységet organikai mozgás's hullámozgatás által megromlástól ója meg. Szorosabb centralisatio mellett, az egészet egybe olvasztó dictatori tekintély, egynek korlátlan parancsa minden erőt egy pontba kényszerít's az így egyesült erő nagyobb hatalmat szül; mellynek azonban minden öszszeütkezésben győzni vagy vesztetni kell, vincendum aut moriendum.

Védelemre több erő van a' szövetségben. E' mellett az egységet az érdekek öszszege teszi. Ezekben a' részek erejéből, mint nagyobb folyam a' kisebb forrásokból, ugy áll elő a' nagy egész hatalma. E' mellett minden részben erő és élet van's hol meglámadás esetében az állomány egy szövetséges had jellemét vette fel, ott az ellenség győzelmé olykor egy hon két harmada meghódításával sincs biztosítva. —

Az elemi polgárzatok tehát magok külön organikai egészet képező alkatrészei az állománynak, vagy is mint Rotteck mondja: „nagyobb állományra egyesült kisebb állományok.“ Illy elemi polgárzatok a' községek, városok, cantonok, megyék, tartományok'st. de csak azok, melyek magokban lényegesen külön testületeket képeznek, mellyek saját meghatározott testülettel, közvagyonnal bírnak, mellyek azt magok igazgatják, területükön bel és mezei rendőrséget gyakorolnak, közügyeik igazgatását intéző előjárókat és szolgálókat magok választják, szóval több vagy kevesebb joggal — kiváltságok és szabadságokkal bírnak. — Hajdan, mig az öszpontosításhoz kevesebbet értettek, az elemi polgárzatok sokkal nagyobb szabadságokkal bírtak,

mint most. Nem volt ritka tünemény, hogy némely városok szabadsággal bírtak magokat felfegyverezni, magokat ortalmazni, magok számára törvényt hozni s elöljárókat választani. Ha nem kívánatos is ezen szabadságnak illy mértékbeni visszaállítása, de kétségtelenül ohajtandó hogy az elemi polgárzatok, főképp a községek, mellyek egyszersmind történeti alapok is, kiemeltessenek azon állapotból, mellybe azok a minden polgári szabadságot eldermesztő hűbéri rendszer által süllyesztettek.

Kik újabb korban az emberiséget ezen nyomasztó állapotból kiemelni törekedtek, tanaikat a társaság-szerződés-theóriájára alapították. Ezen tan saját alapjában tiszta és világos, de alkalmazásában az egyed mindig az állományal vettettvén össze, függetlensége az észjog magas követeléseivel, a legnagyobb szám soha el nem enyészendő gyarlóságai mellett, a század fiainak gunyhahotáji között eszményi semmisségbe süllyedt vissza. — Ezen szerződés-viszassüllyedésének megállítására végett szükséges a szerződés eszméjét a szövetségessel kapcsolatba hozni; mert ez a medium, melly által az a gyakorlati életben megtestesülést nyerhet s itt azzal egy eszmévé olvad; szükséges e szerint az egyed, előbb a társaság ortalma alá állítani, ez levén különben is az ember legtermészetes állapotja, de olyan társaságba, melly által az egyed minden jogai s érdekei a természetől nyert érzelmek következtében, teljesen képviselve legyenek. Ilyenek pedig és kiválólag az elemi társaságok s polgárzatok. A gyakorlati élet terén csak illy csoportokban (gruppokban) — feltüntetve — nyer az egyed valódi fontosságot, azonkívül annak a statussali összevetése szinte minden gyakorlati előny nélkül van s következtvénye egyoldalúság. Illy családok eredménye azon újabb irány az európai constitutionalismus terén, melly fél-szeg összpontosítási rendszerével, teljes meggyőződés szerinti, az ügy szentségét csak compromittálni volt képes. — Újabb ismétlem, a családok forrása egyedül abban rejlik, hogy nem vizsgáltatt meg a társaságok természetét s nem jelöltetett ki a viszony, mellyben az egyed a különböző társaságokhoz s ezek egymáshoz állanak. Következésképp az elemi polgárzatok nem emeltettek azon polczra, melly őket jog szerint illeti, mi nélkül az állományban renddel párosult szabadság helyett, az uralom felett kisebb nagyobb mértékben despotia vagy anarchia vetélkednek.

A hajdani köztársaságokban is minden politikai kérdésnél, majd egyedül a status eszméje s érdeke forgott szem előtt; és ez hiba volt akkor is, de az akkori körülmények között inkább hasznos mint veszélyes. Akkor még az önfentartás több aggodalmat szült s még nem ismerték az összpontosítás újabbkori eszközeit; melly bárminő formában is nyomasztó s rendet a szabadsággal kiengesztelődni nem engedí.

Ki kell tehát mindennek felett jelelni a viszonyt, mellyben az elemi polgárzatok a statushoz állanak. Itt a határok kijelölése szerfölött nagy fontosságu. E szerint a statushatalom nem intézheti cselekvőségét az elemi polgárzatok vagy tán a családok s egyedek magány-czéljaikra; az az egyedi szabadság megsemmisítése nélkül nem történhetik. A honnan még az absolut kormány is, melly haladni akar az idővel és az öncselekvés elvének gyümölcsötletését mellőzi: does not animate and fructify the principles of self-action — önmaga romlását eszközi. — A római tanács az önkormányzást jogot az idegen meghódított tartományoktól is csak büntetésből vette el. Urbium quasdam foederatas, sed ad exitium licentia praecipites — libertate privavit. Suetonius.

Minden tekintetben tehát az elemi polgárzatok, mellyek szövetségéből az egész alakul, igen nagy fontosságuk s a statuséletet leginkább az elemi polgárzatok jó szerkezete föltételezi. Hol az egyed közvetlen közérdek körében szabadon nem mozoghat, ott teljes élettelenység van; ugyan is az egyed, melly a tehetségeihez mért politikai működésből ki van zárva, teljes politikai közönyösségbe süllyed s a kormányt megszokja úgy tekinteni, mint oly testületet, melly neki bizonyos jutalomért nyugalmat s jóllétet biztosít. Magát tehát a népet kell saját jólléte s boldogsága eszközésére szoktatni. A nép, melly mindent kormányától vár, apathiaiban sanylik s illyet a világ legbőleesebb kormánya sem képes boldoggá tenni. Hol ez így van, ott a kormány kénytelen mindent maga-alkotta organumai által tenni. Ott a mindenben, mindenütt s mindent kormányzásnak nincs soha vége s hoszsza. A közpolgár valóban, a közérdek valódi részvényesévé csak az elemi polgárzatokban lehet, ezenkívül ó mint egy gyenge parány (atom) elvesz a nagyobb tömegben s hatásának sikerét nem látván politikailag elerkölcstelenül. Ellenben midőn az elemi polgárzatban, mint valódi hazájában, szabadon foly a közérdek intézésébe, szabadon tanácskozhatik azok felett, mik őt közvetlenül érdeklik és szabad tért lát maga előtt véleményének győzelmet szerezhetni: gondolkodásra ébred, erőt és szilárdságot fejthet ki magában s kétszeresen be-

csüli a rendet és szabadságot — melly elmékedésének és szabad küzdelmeinek eredménye; s mellynek e szerint maga legfőbb öre és fentartója. Innen van, hogy mindenütt, hol szabadabb mozgás uralkodott a helységi érdekek előmozdításában, a szabadság megőrzésében a község polgárai több erélyt fejtettek ki s több lelkesedést mutattak, mint a közhaza irányában. Mert igen jellemzőleg mondja Sismondi: „a község nem valamely eszményi, valamely ábránd lény, az a valódi haza, az a mit látunk, mellyet minden részleteiben ismerünk, mellyet minden érzékünkkel felfogunk... A község magában foglal minden előttünk kedves tárgyat, mindazon embertársinkat, kiknek érdekeik közvetlenül hatnak ránk. A község az eredeti társaság, a nemzet maga olykor nem egyéb mint illy községek aggregatuma.“ Minden község s minden ezekből alakult elemi polgárzat solidaritása, az erő érzetet ébreszt föl a tagokban, s ugyanazért ezekben a közügyek intézését mindig, a bármily csekély politikai szabadság öntudatából felmerült demokratiai szellem lengi át. Ez a demokratia valódi hatásköre, ez a köztársasági elem terrenuma, „ez azon tér, mellyen a legtisztább patriotismus s az önállás fenttarthatásáért minden áldozatra kész önmegtagadás tényészik.“ —

A figyelmes olvasó az eddigiekből is kivehette, a megye véleményünk szerinti minőségét és fontosságát; de ezen legfőbb nemzeti kincsünk olly minden oldalról ostromoltatása, szükségessé teszi a dolog mennél bővebb felvilágosztatását. (Folyt. köv.) Kovács Károly.

FIGYELMEZTETÉS a közönség iránt. (Vége.)

Mi a rémet és nagytájt illeti, erre csak azt mondom: taval is fölösleges r e m n e k látták némelyek azt, mintha Magyarországon általános szükség következne be egy évi rosz termés után. És a tapasztalás megczáfolta őket. Éhhalálai eset, fájdalom, akármennyi volt; a koldusok — éhező parasztok — csoportonként leptek és lepik el nem egy város és község utcáit. Gyászos a eddig alig tapasztalt jelenség Magyarországon! — Rumford-leves, segélyfélérek, fahéjkenyér (kenyér?), füvek, gyökerek stb. csilapítják s csilapítják számtalan ember életét. Vajjon hány megye nincs hátramaradásban valamennyi bevételével? A földesurak a helyett hogy magokét rendszeren megkapták volna, nem nyitották e meg sok helyütt nagylelkűen saját magtáiraikat? .. fogja talán ugyanazon nagy politicus folytatóg megjegyezni. Ugyan, hivatkozunk Európá csaknem minden statusainak ez évi tapasztalatára, nem igen könnyen lehetséges e nálunk is, hol bizonynyal szinte csak azon indokok szabályait fogná követni a természet s illetőleg az éhes gyomor? — „Hogy gabona van Európa magtáiraiban? ... Lesz gabona ezután is egyesek kezei közt, de ki lesz képes azt megvenni? A parasztnak pénze nincs gabonavételre, ő pénzt leginkább csak úgy lát, ha gabonájából csinálhat össze mikesvet, és e részben ollyan az arány, mikint ha eladhat (tehát jó évben), 1 pengőt, vagy 3 vftot adnak neki egy pozsonyi mérőért, ha vennie kell (roszabb évben) — monopolium utján — 10 — 20 ftot kell adni ugyanannyiért; azaz: k e l l e n e a d n i a, ha volna ennyi pénze. — Végre azok a biztató kilátások! ... Bizony teljességgel nem állnak; ám győződjenek meg mindenik saját vétéseiből. És feltéve, ha állnának is, nem percz műve e sokszor a legszebb remény eltipratása, mint erre az idén is már nem egy szomorú példánk van?!

Né vessen tehát senki rémeket ellen annak, ki a közel mult és a jelen tapasztalatát okulva, biztosítani akarja lehetőségig a jövőt, és elhárítani az akadályokat, mellyek a jövő biztosításának ellenében állanak. Hogy mi lenne a mód erre (különösen a gabona-előszűvésársálás megakadályozását értem) Nemetem szerint nem más, mint ez: a törvényhatóságoknak statutarius joggyakorlatuknál fogva, és, mert rendkívüli körülmények rendkívüli lépések tételét igénylik, ki kellene hirdetni keblökben s tudósítani e felől a többi megyét is, mikép

1ször. Mindazon szerződések, kötések, alkuk, mellyek az adózó nép és bárki más közt annak (t. i. az adózó népnek) bárminemű reményleges természetvénnyére előleg bárminemű föltételek alatt kötettek és létre jönnek, érvénytelenek, semmiesek és az adózó népet legkevésbé sem kötelezők. E rendszabályt a statutarius jogon kívül az is igazolhatja, mert a paraszt illy kötés által nemcsak magát, de — a mennyiben ő a földnek csak haszonzedője és nem tulajdonosa, s így ettől kötelezettségekkel, adózással tartozik, mellyeknek illy kötés mellett egyáltalában meg nem felelhetne — másé föltét is rendelkeznek; mi törvényeink szerint már magában érvénytelenné és semmivé tesz minden szerződést.

2ször. Mindazok, kik illy jövő, bárminemű termények fejében az adózónak előlegesen pénzt kölcsönöznek, vagy más értéket adnak, azt elvesztendik. Kivéve természetesen, ha szemjóságot (gabonát) természetben kölcsönözne valaki. De ekkor nem ártana, ha a megye meghatá-

rozná, mennyit lehet illy kölcsön gabonára újból kamatol kívánni, különben könnyen kijátszathatók az előbbi rendszabály. Egyszersmind pedig illy esetben a kölcsönvett jószág mennyisége mindig tanuk által igazoltassék.

3ször. Hogy a megye az ezen szabályok ellenére köteendő követelések behajtására az illető követelőknek segédkezetek nemcsek nem nyujtand, de egyenesen megiltandja tisztviselőinek az illy esetben bírói eljárhatást, más részről pedig kötelességökül teszi az illy kötések sikerét meggátolni, és szükség esetében nyerendő karhatalom végett a megyéhez folyamodni.

Ezen egyszerű móddal elejét lehetne venni, nézetem szerint, a fenyegető új baj hatalmas csirájának. Én csak az eszmét akarám megpendíteni.

És végre, hogy azok is megnyugodjanak, kik talán aképp vélekednének, miszerint a paraszt ezen rendelet következtében teljességgel nem kap majd pénzt jelen nyomasztó szüksége enyhítésére, legyen válaszul adva, mikép én is azt hiszem, noha nem föltétlenül, mert más módot is lelhet még a paraszt kölcsön-szerzésre gabonája előleges eladásán fölül; de annyi mindenesetre igaz, hogy az által, ha pénzt illy uton nem kap, sokkal nagyobb bajt hárít el magától, melly őt a jövőben tökéletes tönkretétellel fenyegeti, mint szerezne magának könnyebbséget akkor, ha pénzt olly uton szerezne, különös figyelembe vevén, hogy az aratás ugy sincs meszsze már, és hogy a kinyílt természet számtalan alakban nyujt munkára, foglalkodásra, keresetre addig is alkalmat a szegény embernek. —

Pajor István.

BUDAPESTI NAPLÓ.

Mai naplónkban emlékéit akarjuk megülni az újdonság-írás első évtizedének; tizedik éve t. i. már, hogy e pályán első tört utat Nagy Ignác a Jelenkorban, ki ugyanezen lapban, s ugyanezen rovatban kezdé meg újdonságírói működését, s folytatá 1844 júliusáig, hol most parányiságunk foglalkozik. Szeretnénk visszapillantani a tíz éves pályára, hanem a jelennek bajai költve tartanak, alig van időnk, hogy a napi garázdaságoknak vájunk rovást; tisztelt elődünk az érdem és becsület, hogy pályáján biztosan s megdöngtetéstől menten járhatott. Mintódot nem tehetünk egyebet, mint a gaz kieséplni azon földön, mellyen ő tíz évig aratott. Jelen sorok írójának jutott a remény a tizenkettőt elverni azon téren, hol elődünk az egy nyél kezdte. — Büszkéek vagyunk, hogy elődünk saját állásunkból emelkedett a Hirtaragig, s ámbár meszsze vagyunk még az öreg harangtól, de mégis vigasztaljuk magunkat, hogy a toronyból földre ér a harangkötele, mellynek végét alkalmas időben használni bátorokunk. Elődünk — mint mondá — semmi ajándékot nem vár meglepetésül, valamint mi sem kívánjuk, hogy újdonságírói utódat az évtized innépén megtraktálja; azonban ha még egyszer ollyan helyzetbe jőne, mint legközelebb, hogy két üveg pezsgóval lepetett meg: bizon meg minket is, mert megvalljuk, egyik legedeb foglalkozásunk lenne meginni a jó pezsgót — ö n n e k k e d v e s e g e s z s é g e r e! Az u isten tartsa őnt jó egészségben kedves apánk, s ha már éltében nem akarja kiadni örökségünket, legalább a bérkoesisokat és mérsárosokat engedje nekünk. Tán a Nemzetet és Honderút sokalja ö nekünk? — ne sajnálja, mert vajmi nehéz nekünk egy olly koros hölgyet meglátogatni, mint a Nemzetet aszsony! valamint kiirtani az Okör szemét, mellyből a Honderú már csak azért sem fogy ki, mert a Honderúre a m e s z á r o s o k régen praennumeralnak!!! Még egyszer isten önnel kedves elődünk, vegyen bennünket szárcyái alá, — talán még mi is elférünk a köpenyeg alatt!

Legközelebb egy határ szerenésétlenség ért bennünket a gőzhajókon! Az egyik gőzörül lekötünk, mert méltóztattott a rendes idő előtt megindulni, saját órája a gőzhajózási társulatnak épen akkor ütven ötöt, mikor hajója már a Duna közepén volt. A zártartó személyzet közül azonban egyik, ki jó időig tartá zárva a gőzösré vezető menet ajtaját, remélljük megelégtült azon jó poffléll, mellyet egy tekintetes urnak utonque talpas tenyere arczának azon részére nyomott, mellyel ő kigyelme ritkán szokott elpirulni! ... De még ez csak hagyján, hanem bezzeg Komáromnál jártunk rutul, mert Wien gőzösnök gőz-üstjében a rudtányér izekre szakadt, melly kétszeri durranással jelentkezék s a vastag rudat is tetemesen meggőrbíté! Veszély nem történt, de egész éjjel Komárom alatt veszteglénk. Reggel Pannonia vett fel bennünket, de itt sem volt vége a bajnak, mert Pannonia homokra torlott, saját erejével azonban szerencsésen leszábaná magát! Viszszajövet Franz Karl gőzösnök egy gaz egy utazó tárczáját esipte el. Rövid elzárás után a gyanúba vettek csakugyan eszébe jutott, hogy ő vitte el a pénzt, s hogy ez csakugyan eszébe jutott, annak tulajdoníthatni, mert némelyek kézzel fogható okokkal parkodtak őt meggyőzni galád tett rok: végre sikerült is fejébe venni az eltagadhatlan jeleket, mellyek után kötözött állapotban Komárom megye hatóságához biztos alkalommal küldetett el. — Ennyi galyiba csak emlékezetessé teheti ember előtt a gőzhajói utazást; megjegyezvén, minő furesa az, hogy akkor veszi észre az embert a gőzhajózási személyzet, mikor a gőzhajóra be, vagy onnét kilépünk, különben figyelembe sem veszik, tehet mindenki, a mit akar. De a pinczerek már illetelmes fizékek, különösen udvariások, megeheti az ember mindeneket, s e hallatlan tett után semmit sem adnak, semmit sem fizetnek vissza!

Bajza csakugyan aligazgatóvá lett a nemzeti színháznál. Ez szükséges volt; mert már annyira simult a nemzeti színház ügye, hogy szükséges lesz kissé a függönyök mögött némely dolgokat ránczba szedni.

Csütörtökön este a nemzeti színház csarnokában egy iparlovagot megverték, azon ártatlan okból, hogy előbb meg akart egy fiatal embert megpalczáznijeh. sem akarván elhinni, hogy saját frakkjában sok a por; mire következett egy kis practicum experimentum, mely urfiak hátán meglehetősen ütött ki. Azonban frakkja nagyon szűk lehetett s kénytelen volt a dolgot tágitani, de alig ugrott ki az udvaron, egy rendőr a gyanuba vett embert galléron csipte, a városházához vitte, hol bízhatóleg azt akarják bővebben megtudni, hogy csakugyan s a j á t b ő r e volt é az urfiak, melylyen a frakkot porozni kezdték, minthogy nagyon divatba jött más frakkjában feszelegni!

Mint halljuk, ez urfi tegnap reggelre Pestről megszökött.

Kóhegyi kedvelt, Vigadójának terjesztése végett Huszt és Máramaros Szigetét legújabbán megkeresi; sok szerencsét és szives fogadtatást kívánunk a Vigadó-nak, mely egyszerű szépségével jól fogadtatást érdemel.

Egy orvos növendék ugrott e napokban le a második emeletéről, smint mondják, két nappal előbb torkát metszette meg. Körülményeinek súlyossága kétségbeesésre vezeték a szép reményű fiatal embert.

A lánchídi-épitvények körüli magas állásról mult héten egy munkást lekapték a szél; a rémitő magasságból lezuhant már halálmartaléknak hitték, de szerencsésen esvéen a viz alól ismét felbukott és uszási ügyessége valamint a közbejött segély által megmenteték.

Tudtuk, hogy darázs-fészekbe nyulunk, midőn holmi kolduló frátereket itt ott gyaníttatni merünk; azonban oly régen darázs-fészekben tartjuk markunkat, hogy valóságos ló-darázs lenne az, mely bennünket megmarhatna. Egyéb iránt biztosíthatunk minden garázdát, hogy még az utcán sem félünk, mert üstökmarkolásra nagyon készen állunk, s még olyan szerekkel is el vagyunk látva, melyekhez — az ember csak nagy ritkán folyamodik.

Csakugyan úgy lett. A fenebbi sorok megírása után színházba megyünk, a játék alatt két ember kihívát, épen a híres kolduló-együt tagjai s az egyik mindjárt tág torokkal mondá: hogy éle tünk k e l adnánk neki elégtételt. C ak rendőri közbejárullással vethettünk a bajnak véget.

Tegnap reggel szállásukon rohantánk meg, szerencsére másodmagunkkal vagyunk a legszükségesebb védelem esetére; de máritt nem volt más mód, mint a garázdálkodót rögtön elcsipetni. — Hiszszük azonban, hogy nincs még vége megtámadásnak e, és a kapitányi hivatal erélyességére szükségünk leend.

A Balaton-gőzhajózási társulat legközelebb ülést tartand, s mint rebesgetik, a kedvező körülmények tán egy újabb gőzös készítését is javasolják.

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

HEVESMEGYE. F. eszt. júniushó 14én közszeretett s a közjó iránt ritka erélyű főisp. helytartónk elnöksége alatt kezdett s 19én befejezett, egy hétig folyvást tartott évnegyedes közgyűlésünk tárgyai következők valának: Mindenekelőtt elnök ő mélt. a nagy számban özszesereglették. és rret szivesen üdvözölvén a tanácskozás alá kerülendő tárgyakra nézve, jelesen az évenként megválasztani ez alkalommal szokott tszéki elnökök és thirák ujalagos megválasztásuk, különösen pedig az országsszerte uralkodó inséges idő közepett élelmi szükséggel küzdő megyei szegény adozó népiünk sorsa iránt minél czélszerűbb intézkedésekre a kk. és rr. figyelmét s böles tanácsadását kikérte.

Ezután e. alispánunk szokott évnegyedes jelentését adá elő a megye állapotáról: melyből kifünt 1) mikép f. e. februárban tartott közgyűlésünk óta, 9 kis gyűlés tartott s azokban 40 kir. udv. rendelvény, 164 helyt. tanácsai intézvény, 55 törvényhatósági levél, 22 elegy tárgyú hivatalos levél, 3 kir. táblai s egy kerül. táblai hivatalos levél, 76 hivatalos jelentés, és 19 folyamodvány tárgyaltatt. — 2) törvényszék két ízben tartott u. m. martius és majusban kétkét hétig, mely alkalmakkor a polg. törvényszéken megvizsgáltatt 22 polgári per, felvétellett 10 kir. udvari rendelvény, 8 törvényhatósági levél, 153 hivatalos jelentés, és 84 folyamodvány. Fenyítő tszéken megkezdett 35 fenyítő per, folyvétellett egy helyt. tanácsai intézvény, 9 törvényhatósági, 3 kir. táblai s 2 egyvelges hivatalos levél; 131 hivatalos jelentés s 85 folyamodvány. Hozatott 6 into itélet, és elítéletett 63 fenyítő per. Urbéri törvényszékeken megvizsgáltatt 11 urbéri per, melyek közül 7 a nm. m. k. helyt. tanácshoz fölebbzetett, 4 pedig különféle hiányok miatt az illető uriszékekhez viszaküldetett. Csódtörvényszék tartatott 5 napig, melyekben egy nagyobb terjedelmű csódpér vizsgáltatt, de egészen be nem fejezethetett. E helyen megjegyzéskép előadá e. alispánunk azt, mikép a csódperek gyors folyama megkivánja: hogy csódtörvényszékek nemcsak rendes törvény időszakok alatt, hanem ezeken kívül, valahányszor szükség igényli, tartassanak, melylyre n e z v e g y állandó csódtörvényszéki elnök s több csódtörvényszéki bíró-választást indítványzott. 3) A tiszti főügyész hivatalos jelentése következtében február 8án voltak a megyei fegyházban, megítelt fegyencz 236, fölebbezetett per alatt 16, folyamotban levő per alatt 24, bővebb nyomozás alatt itélet nélkül 13, özszesen 289. Ez időtől fogva fegyházba hozatott s van most megítelt fegyencz 238, fölebbezetett per alatt: 14, folyamotban levő per alatt: 21, bővebb nyomozás alatt itélet nélkül: 33, özs-

szesen: 306. Ez időszak alatt megszökött 3 fegyencz, kiknek sikeres fölkerestetésök iránt czélszerű intézkedés azonnal megtéte tett. Továbbá a megyei fegyházak figyelmes szemlélésük után tapasztalá: mikép egyegy fegyházban 20-22 fegyencz van együvé zárva. A főorvos jelentése szerint pedig 25-30 fegyencz van súlyben (scorbut) kik közül azonban néhány részint meggyógyult, részint orvoslás alatt van, ennek okai főkép: hogy sokan vannak egy fegyházba zárva, a fegyházakat keveset szellőztetik s a megyei előbbi végzés értelmében megszökött kellő élelmi táplálék hiánya, javaslá ennélfogvást a ns Tolna megyében gyakorlatban levő rabi táprendszer megtekintését s e czélból oda egy megyei hivatalnoknak küldetését. 4) Mult közgyűlési végzés következtében az 1844. országgyűlési költségeknek személynkénti kivételését, ott, hol az még megtéve nem vala, megtéttette s az bemutatattván, azokat az illető nemesi pénztárnokoknak kiadá. 5) Jelenté: mikép a megyében szállásozó s átkelő katonaság élelmezésére szükséges természetvények megszerzethetése végett a k. kincstártól kölcsönadott 8 ezer pft., ugy e czélra egyik thiránk Kanyó Gábor által nagylekűleg mult közgyűlésen ajánlott 50 pft. miképen kezelte eddig? s hogy mennyi természetvény vétetett eddig ez özszezen s még mennyire leend szüksége a megyének aug. 15ig, midőn új buza és zab leend, jelesen kívántatik még az egész megyében számvévi előadás szerint: 375 köböl buza, 1764 köböl zab, 4560 adag ó-széna, és 2280 szalma, melylyek, a buza köblét 10 p. forintjával, zabét 3 pft. a széna-részleget 6 pkr. szalmaét 2 pkr. szalmaét, 9590 pft és 24 krba, ha pedig széna nem kívántatnék, 9042 pft 14 krba kerülnek. Van még készpénz a választványi kezelés alatt: 6732 ft 30 kr. p. pénz. — kölcsönzendő ennélfogva még mintegy 2310 ft 30 kr. p. pénz. s erre nézve haladék nélküli intézkedést kért.

6) Járásbeli főszolgabírák jelentése szerint, némely kisebb vétségi eseteket kivéve, a közbátorság ez időszak alatt az egész megyében nem zavartatott meg, a mátrajárásban azonban több helység határit a jég tetemesen elpaskolta, mi okból azon helységek a rájuk kivetett közmunkát nem róhattak le, kéri ez oknál fogva azon helységek hátralevő közmunkáikat elengedtetni. Végre 7) főorvosok jelentése szerint az egész megyében most semmiféle veszélyes betegség, vagy nyavalya nincs s így az egészségi állapot jó karban van.

Ezen alispáni jelentésből következők fogadtattak el: az állandó csódtörvényszéki elnök s bírák megválasztása. A megyei fegyenczek közt elterjedett betegség további meggátlása tekintetéből több tagból álló küldöttség nevezetett ki azonnal, mely véleményes jelentését még e gyűlésre beadván azt javasolta: mikép minden fegyenczet hetenkint 3szor szellőztetni szükséges, — naponként egy font kenyér és 3szor hetenként leves félfont hussal, ezen fölül hetenként egyszer valami savanyú, változtatott növénybeli vastag étel p. o. káposzta, saláta, bab, adassanak mindenik fegyencznek fejenként, mi elfogadtatott s jövőre foganatba vétetni határozatott. — A fegyenczi táprendszer megtekintésére Tolnába egyik tiszti alügyész Nánássy Ignác küldetett ki. A közmunkák teljesítésével hátralevő helységek aratás, kaszálás és takarás ideje alatt, azok teljesítése miatt nem fognak sürgettetni. Az 1844. országgyűlési költségek beszédésére nézve járásbeli fő és alszolgabíráknak meghagyatott: hogy az illetőket tartozásaiknak 15 nap alatt a nemesi pénztárba befizetésére egész erélyességgel felszólítsák, sőt ellenkező esetben a tiszti ügyézi hivatal által fognak annak teljesítésére törvény útján szoríttatni, a nemesi pénztárnoknak különösen az hagyatván meg: hogy azok névjegyzékét, kik tartozásaikat f. e. aug. 1ső napjáig a nemesi pénztárba be nem fizetik, a tiszti ügyézi karnak írásban adja ki, ez pedig azokon tartozásaikat haladék nélkül megvenni serénykedjék. A főorvosoknak végre meghagyatott: hogy a megyei nép egészségi állapota felett kellő erélyességgel tovább is örködjének s ha valahol netalán valami ragályos betegség vagy nyavalya mutatkoznék, azonnal kellő intézkedéseiket tegyék meg s azt az illető helyre jelenték be.

Indítványoztatott: hogy az ezentul tartandó közgyűlések mindenkor az időnkint tartatni szokott kisgyűlési jegyzőkönyvek hitelesítésével kezdessenek, mi is, a kk. s rr. tanácskozás alá veendő tárgyakra nézve eddig is gyakorlott kiszemelési jogok épségben fentartása mellett, egyhangulag elfogadtatott. (Folyt. köv.)

PEST. A június hó 23án tartott választó-polgársági ülésben egyéb közigazgatási s benső gazdasági ügyek közt olvastatt F l e i s c h l izraelita kereskedő folyamodása, melylyben a helyhatóságot kéri, hogy az általa Leopoldvárosban vásárolt házhelyet telekkönyvileg az ő nevére iratván ottani háztulajdonosnak ismértessék el. A választóközönség e folyamodás kívánatának nem engedett, megemlítve azt, hogy a folyamodó izraelitának Terézváros dohány-utcájában már van háza, s hogy a felsőbb enged-

lem csupán ezen dohány-utcai telekre szorítkozik; maradjon tehát ott, s ne kívánozzék többre. Szóba hozatván a jelen inséges idő is, a vál. polgárság megengedé, hogy a város napdíjnokinak 20 pcentes segélypénz nyujtassék, valamint a város éji őrökének is. — Minthogy tovább a dunahid budai fejenél a vámosok incompetens vámot is szednek, még pedig nemcsak nemes embertől, hanem — hallatlan! — pesti polgároktól is, ezen viszszaelés megszüntetésének eszközléséül a ns tanácsnál a választó-közönség részéről erélyes közbejárulás fog létetni, hogy máskor a pesti polgár a budai vámosok által ne vámoltsassék meg stb.

GYÖR. A pesti német lapot Győrből tudósítják: mikép ott az utcakövezés és építéseket nagy eréllyel folytatják, vagy inkább most kezdették meg, minthogy az utca-szépítéseket s járdarakást már ezelőtt tíz évvel tervezték, azonban a létesítés mostanra, ez inséges időre halasztatott, hogy valamivel többbe kerüljön. Ez baj ugyan, mennyiben az akkor megkezdhetett munka mostanig befejezetlven, más a város szépítésére s csinosítására kívántató intézkedést vehetnének elő: azonban jól van az most is, mert ez által a kenyér nélkül szerte ácsorgó inségeskedők munkához jutván az éhséget kerülük ki, s a városi hatóság — midőn utcait csinosíttatja, egyszersmind a nélkülözésben szenvedő népet segíti; melyly már Győrtől is, habár a koldulás szoros tilalom alá vétetett, s mennyire csak lehetséges ennek akadályoztatására minden elkövetetik — elhaltalmazott anynyira, hogy küszöbről küszöbre találkozhatni sápadt arczokkal, melylyeken a nyomor ijesztő réme honol.

Akadtak a nevezett városban az erélyes hatóságon kívül egyebek is, kik e bajt szívükre vevén s megindulván embertársaik szenvedésin hathatós segéllyel járultak és járulnak annak enyhítésére. Illyenek közt említendő L e d e r e r Zsigmond szigeti kereskedő, ki már néhány hét óta 200 darab három fontos jól süttetett kenyeret szolgáltat hetenként a hatóságnak át, hogy azt a szegénységgel küzdők közt osztassa szét. E nemes példát követé a győri gabnabiztosító társaság, melyly mind gabnakereskedőkből áll, kik hetenként hasonló czélra 3000 darab két fontos jól sült kenyeret adnak át a hatóságnak. Hasonló nemes tettek önmagukban találják jutalmokat, s várt eredményük el nem maradhat.

A győri szegény-intézet, s az ezzel özszekepcelt Árva-intézet pénzbeli állapota legújabb kimutatás szerint következőleg áll: az 1846ki január 1sőjétől dec. utóljajlan bevétel volt pénztár-maradványban a mult évről: 6357 ft. 5⁸/₁₀ kr; szabad ajánlatokból bejött: 7067 ft. 40 kr; gyűjtés után: 628 ft. 17⁵/_{kr}; ajándék és hagyományokból: 741 ft. 45 kr; ajándékok- és hagyományokból az Árva-intézetre: 1696 ft. 56⁵/_{kr}; a behajtott büntetés-pénzekből 30 ft 30 kr; viszszafezetett tőkékből: 32,358 ft. 35⁵/_{kr}; befizetett kamatokból: 7,938 ft. 59⁵/_{kr}; polgári díjakból: 200 ft; a fel nem vett s viszszaesett gyámolítási pénzekből: 206 ft. 33 kr. Az özszes bevétel özszege tesz: 57,226 ft. 24³/₁₀ krt. — K i a d á s : A helybeli szegények közt valláskülönbség nélkül kiosztatott havonkénti részlegekben 8664 ft. 15 kr; a havonkénti kiosztatott kintül 899 ft. 49 kr; az átvándorló mesterlegények- s egyéb szegényeknek: 788 ft. 1 kr; az árváknak árvaházban ápolatásukra: 3162 ft. 51⁷/₁₀ kr; az árvaházon kívül ápolat gyermekekre: 1447 ft. 24 kr; az igazgatásra, felügyelésre, az ajánlatok beszédésére: 1402 ft. 9⁵/_{kr}; különféle alapítványi kiadások s ápolásokra: 351 ft. 31⁵/_{kr}; elhelyezett tőkékből: 38,200 ft; ö s z s e g : 54916 ft. 1⁵/₁₀ kr; ha ezen özszege a főnebbiből kivonatik, lenyen: 23,10 ft. 20⁵/₁₀ kr. pénztármaradvány. Ehez tudva a kinlevő 2¹/₂ % kamatra 7460 ft. 44 kr; az 5% kam. 86,000 ft; a 6% kam. 48,204 ft. 9⁵/_{krt}, és az árvaháznak 6% kamaton levő 17,294 ft. 7¹/₂ krját, az említett intézet özszes alapja tesz: 161,269 ft. 21⁵/₁₀ krt; s ekép a mult évben 1794 ft. gyarapodás történt.

ERDELYI ORSZÁGGYÜLÉS.

A jun. 19ki LXII országos ülésben jegyzőkönyvhitelesítés s némely ide vonatkozó szövevények után elnök ő nmiga felolvasta az örökvaltság tárgyában Hunyadm. által javasolt szerkezet s át, melyly így hangzik: „Az illetén jogon kelendő szerződéseknak mindenkor hiteles személyek előtt kell kötettni, és érvényességgel csak akkor bírandának, minekutána azon szerződés, a megyei urbéri bíróságnak bemutatattván, az a felől, hogy ezen t. czikk 4ik §ban a szerződés érvényességére megkivántató kellékek, u. m. hogy azok a felek önkéntességéből folyának, a tartozások és kötelezések minden részletei, akár pénzbeli, akár más neműek legyenek, mint szinte a kötelezett kiváltsági özszege mennyisége, a fizetés idején minden kétséget kirekesztőleg kifizetettek é? megvizsgáltatván, a közgyűlésnek kihirdetés végett átküldi, hol kihirdetettvén, ha ellenvetés történék is, minden ezen tárgyat illető adatokkal a főkörmányhoz a végett, hogy a közadó alapjának épségben tartására felügyelhesen, fölküldi. Melyly tekintetből ha valami észrevételei lennének a főkörmánynak, azokat felvilágosi-

tás, vagy ha ellenvetés nem fordulna elő, a szerződést elégtételbe vétel végett a megyének leküldi, mely is azt, egy a végre készítendő jegyzőkönyvbe terjedelmesen bejegyezteti, és teljesedésbe véteti. E §. határozattá vált azon csekély módosítással, miszerint akár történik ellenvetés akár nem, a szerződések kihirdetésekor minden esetre a kir. kormányzók elibe terjesztendők.

Ezután felszólítja a nmlga a kk. és rr. et, hogy a kitűzött tárgy, t. i. az urbéri cikkeket kísérő felirat elvei felett tanácskozzanak. A tanácskozás eredményét a nmlga következőleg terjesztette elő: A kk. és rr. egy értelemmel abban állapodtak meg, hogy a felirat elvei felett csak akkor tanácskoznak, miután az urbéri t. cikkek szerkezete meg lesz állítva. Az e feletti vitaközös közben különböző indítványok keletkeztek. Némelyek az urbér kiegészítő részének tartván a végrehajtás módja meghatározását, legalább annyit jelenleg kívántak kimondani, miszerint a kk. és rr. a végrehajtás módjáról törvényezikket alkotandának. Azonban a többség megnyugodott szülő elnök azon nyilatkozatán, miszerint a kk. és rr. azon kérdést, hogy t. cikket alkossanak-e, vagy csak a feliratban tegyenek említést az urbér teljesedésbe vétel módjáról, jelenleg nem kívánják eldönteni; a felirat elveinek előleges tárgyalásakor nem leendővén attól elrekesztve, hogy ha szükségesnek látják, t. cikket is alkossanak. Volt továbbá azon indítvány, hogy a flge által az urbér-tárgyalásra utasított némely törvényjavaslatok, mint a mezői rendőrségről, közmunkákról stb. szövegek, kapcsolatosan végtessenek fel az urbérrel. Felsőf. e. köv. az urbéreszek végrendekezési, Marossz. pedig örököségi jogáról kívántak az urbér folytán intézkedni. Vizakna és Szék városok az adót és katonaelemezést indítványozták az urbér után rögtön tárgyalatni. Ezekre nézve, úgy véli szülő elnök, hogy miután a k. k. előadásokban tisztán ki van mondva, hogy az urbér separate ab omni alio operato tárgyalatassék, miután továbbá a flge k. k. leiratainak nem lehet azon értelmet tulajdonítani, mintha az urbérre regeált tárgyak mind az urbérrel egyszerre volnának tárgyalandók, hanem hogy tárgyalatassék az urbérben felállítandó elvekből indulólag történnék; és végre miután mindazon tárgyaknak az urbérrel kapcsolatos ellátása nem tenne egyebet, mint azt, hogy az urbér a jelen országgyűlésen a flge elibe fölne terjesztethessék: szülő elnök azon indítványokat nem tekintheti másnép, mint az iránti aggodalom nyilvánítását, nehogy a felhozott tárgyak ellátása a jelen országgyűlésről elmaradjon. Szülő elnök nincs azon állásban, hogy előre bizonyos ígéretet tehessen tárgyalásuk idejére iránt, ez a körülményektől függ, hanem annyit bátran ígér, miszerint igyekezni fog, hogy azon tárgyak még a jelen országgyűlésen fölvetessenek. Ezt kívánják a flge k. k. leiratai is. Ezek után felszólítja a nmlga a kk. k. D. urat, hogy az urbéri törvényjavaslatok szerkezetét mennél előbb hozza fel. Mire a felszólított itélom. 7—10 napra ígérte a nmlga e felhívásának teljesíthetőségét. Ekkor Dobokam. e. köv. indítványozza, hogy azon idő alatt, míg a törvényjavaslatok elkészülnek, tárgyalják az a flge által leküldött tisztválasztási törvényezikket. (Indítványát sokan felállással pártolják.) A vitaközös e feletti is jó időig folyt, miglen elnök a nmlga következő nyilatkozatával fejezte be: Tagadhatlan, hogy az urbér bevégzése nincs. Az sem szenved kétséget, hogy a törvény valamint a kk. és rr. et, úgy szülő elnököt is megköti, hogy mig egy tárgy feletti tanácskozás teljesen be nincs végezve, más föl ne vehessenek. És valóban, ha a m. itélom. ur készen volna az urbéri törvényezikkekkel, azokat tűznék ki. Miután azonban a t. cikkek elkészítésére az itélom. ur időt kívánt, mely alatt a kk. és rr. nek urbér tárgyában semmi teendőjük nem lehet; miután mindenki meg van győződve, hogy a tisztválasztási kérdésnél sürgetőbb törvényhozási tárgy alig van; és miután ez valójában olly érett gyümölcs, mely csak leszakasztásra vár s hosszabb tárgyalatást nem igényel, kiűzi a közelebb ülés tárgyalat a tisztválasztási törvényezikket.

Az LXIII. országos ülésben jun. 14én az a flge által megerősítve leküldött tisztválasztási törvényezik volt szövegen. A rövid tanácskozás folyamát elnök a nmlga következő értelemmel adta elő: A kk. és rr. nagy többsége az a flge által leküldött tisztválasztási törvényezikket maga terjedelmében elfogadja. Két lényegesebb pontban tér el e t. cikkek a kk. és rr. mult országgyűlésről felterjesztett törvényjavaslatukba foglalt kívánattól. Egyik a pénztárnok választásmódja. Erre nézve az a flgéhez e tárgyban intézendő alázatos feliratban kifejezendőnek határozták a kk. és rr., miszerint fentartják jogukat, hogy mikor szükségesnek látják a pénztárnok-választás módjáról külön törvény által intézkedjenek. Másik eltérő pont, miszerint sem e törvényezikben sem az ezt kísérő k. k. leiratban nincs említés azon határidőről, melyre a megerősítés alá felterjesztett hivatalok a flge által leküldendőek volnának. E kérdést illetőleg szinte a feliratban nyilvánítani fogják a rr., miszerint biznak a flgének mult országgyűlésre leküldött e tárgyi

k. k. leiratába iktatott azon fejedelmi affidatiójában, hogy a fölterjesztett hivatalnokok megerősítéséről k. határozatát mindenkor a maga idejében méltóztatik leküldeni. Ezután elnök a nmlga felszólítja egyik m. itélom. urat, hogy az e tárgyban a flge elibe terjesztendő felirat szerkezetét minél előbb elkészítvén, az urbéri törvényezikkekkel együtt a legközelebb ülésre hozza fel.

Krasznamegye Maros- és Udvarhelyszék követei a tisztválasztás tárgyában határozat ellen ovást tesznek.

Felsőf. e. k. Ezelőtti ülésekben is indítványozta, hogy azon kk. leiratok, melyeknél fogva a flge némely tárgyaknak urbérrel kapcsolatos ellátatását méltóztatott rendelni, az urbér rendén vétessék tanácskozás alá. Most ujjolag eszedik elnök a nmlgának, méltóztatassék az érintett kk. leiratokat kitűzni, hogy addig, míg a tisztválasztási felirat s az urbéri t. cikkek elkészülnek, az ország rendei ne töltsék az időt ok nélkül.

Elnök reméli, hogy a felirat és urbéri t. cikkek olly rövid idő alatt kerülnek országos ülés elibe, miszerint addig a kk. és rr. a Felsőf. indítványozta fontos tárgyak feletti előleges tanácskozásaikkal valószínűleg el nem készülhetnének. Az ülés 1 órákor eloszlott.

A LXIV. országos ülésben jun. 16án fel lön olvasva 1) az urbéri hat első törvényjavaslat, latin szövegben; 2) a tisztválasztás tárgyában felirat. Mindenik köziratra megy.

Elnök. Reméli, hogy a kk. és rr. fognak időt találni a tisztv. tárgyában felirat előleges megvitatására. Egyébiránt közelebb ülés tárgyalat kiűzi a felolvasott hat urbéri törvényezikket, méltóztatassanak reájok minél hamarább elkészülni. Ezzel az ülés eloszlott.

Tordamegyének közelebb lefolyt hóban tartott közgyűlésen tárgyalatattak egyebek közt az országos bizottság által kidolgozott ujjonczállítási, katonaelemezési s a megyék és székek czélszerűbb politikai felosztását tárgyaló javaslatok.

Az ujjonczállítást illetőleg lényegesebb változtatások ezek: 1) Az ujjonczok száma nem országgyűlésről országgyűlésre ajánlandó, hanem a három erdélyi ezred száma jelen országgyűlésen megállítatván, ezt az ország kiállítani s rendesen fentartani tartozik. 2) Mivel a kiállítandó számban jelenleg nagy hiány van, betöltése négy év alatt eszközöltessék. 3) A besorozottak szolgálata 8 évnél semmi esetre tovább nem nyulik: hanem az, a ki sorsvonás alá tartozván, elsőknék, ha szinte a sors öt nem találná, nyolcz évig katonáskodni tartozik.

Az élelmezés megváltását, a külön vélemény szellemében látja e megye is intézendőnek. A szállásosra nézve erkölcsi és anyagi tekintetben veszélyesnek, károsnak látván e megye, hogy a katonai néppel s a nép nyakán lakják — ezen roszzat megszüntetendőnek s e végett katonai laktanyákat lát szükségesnek építtetni. Melyek építhetőségének alapjául a szálláspénzek szolgáltnának; melyet a kincstár előlegezvé, a mint elegendő laktanyák fognak építtetni, a szálláspénzek fizetése megszűnik. Ennek eszközésére e megye követutasításba tette, hogy követei egy országos bizottság kiküldetését indítványozzák, mely tervet készítsen: mely helyeken, mily nagyságu, és mekkora pénzösszegegen építhetendő katonalaktanyákról?

Erdély területének czélszerűbb politikai felosztását illetőleg e megye azon elvből, miszerint mindenik helyhatóság legjobban ismeri saját körülményeit, határozatában csupán önfelosztása részleteire szorítkozott, követutasításban adván, miszerint jelen országgyűlésen, ha a többinek nem is, legalább az 1ső törvényjavaslatnak, melyben Torda, Kolozs és Doboka czélszerűbb felosztása foglaltatik, törvénynyé szentesítése eszközöltessék. Ezen törvényjavaslatban felállított Régen megye nevezet helyett historiai emlékek tekintetéből e megye, vagy Felső-Torda vagy Görgey-megye nevet kíván. Lupsa helységet Alsó fejrmegeyhez esatoltatni azon okból, mert ezen helység Torda városhoz közelebb van mint N. Enyedhez, mert szárazon és vizen kereskedési vonala Tordára irányul s piacza Torda — nem akarja.

Olvasztatott két fontosabb intézvény, melyek közül egyikben az esperes püspök felügyelői jogával és kötelességével ruházatván fel ezen eljárásukban segélyzettségük iránt tudósítatik a megye. Mivel törvényeink a világi rendet az iskolák igazgatásából ki nem zárják, ezen intézvényt e megye csak annyiban fogadhatja el, mennyiben törvényinkkel nem ellenkezik.

A másik intézvény rendel, hogy ha valaki a megye keblében könyvboltot akarna nyitni, az csak a főkörmányszék által adandó engedély mellett történhessék. E megye a könyvbolt és más árucikk-bolt-nyithatásra nézve semmi jogkülönbséget nem ismer. (E. H.)

TARSULATI ELET.

MAGYAR TUDÓS TÁRSASÁG. Az akademiának mult évi XVII. gyűlésében kitűzött ezen törvény-

tudományi jutalomtételére: „adassanak elő az ügyvédeknek a bírák és felek iránti viszonyaikban mutatkozó hiányok, melyek az igazság-kiszolgáltatást nálunk nehezítik s egyszersmind azon mód, mikép kelljen e viszonyokat legjobban elrendezni s ügyvédi kart a tekintély azon fokára emelni, hogy nemes feladásának kellőleg megfelelhessen“ junius 30ig mint határnapig a következő jelgéljű pályamunkák érkeztek: 1) Győzőn a mi jobb. 2) Sötétség horitá o hon határid s az ur mond: légy Széchenyi István! és világozás tenyésztet. 3) Egyedül minmagunkban van a fel-támadás. Gr. Széchenyi István. 4) Az idő minden javításnak segítő mestere. 5) Magyarországnak legnemesebb a király. 6) Latius officia patent, quam iuris regulae. Seneca. 7) Nisi utile est quod feceris, stulta est gloria. 8) Mondj igazat, betörök a fejed. 9) Qu'est-ce, que le juge? la voix du souverain. Qu'est-ce que l'avocat? la voix de la nation. 10) Clear law, strong right. 11) Csak a védelem ura véd. — A jelgélés levelkék az academia és Fáy András elnökl. tag pecsétéikkel lezárva, a levéltárnoknak adattak által őrzés végett; a pályamunkáknak pedig osztálybeli megvizsgálata elrendeltetett. A pályázás eredménye a legközelebb nagy gyűlésen tétetik közzé. Kelt Pesten, a m. tud. társ. közgyűlésében, julius 1jén 1847. Toldy Ferencz.

Díjosztás az iparegyesületnél. A mesterinas-művek kiállítását következtében, a kiállító jelesb mester-növendékeknek megítélt díjak ma jul. 4én, délelőtti 10 órákor, az iparegyesület teremében, (ujvilág-utczai Ilkeyféle házban) nyilvános ülésben fognak kiosztatni. Az érdemes czéhek előjáróságai s mester- és legény-tagjai, általában az ipar minden baráti szívesen láttatnak a mesterségi fiatalok e szerény ünnepén. Csánády jegyző.

Válasz — a czigándi tiszteletesnek a tiszai ügyben. A czigándi tiszteletesnek a Hetilap f. e. 147dik számában megjelent „Tiszai hírek“ czikkére felelni, ha az nem a Hetilap hasábjain jelenik meg — idővesztésnek tartám vala, de azt olly lapban olvasni, melynek ismert szerkesztője a tudósok sorában áll, valóban boszontó. — Igaz ugyan, hogy e czikknek ura is alá van írva, nem mint ugyanazon lapban megjelent Szabó Pál féle czikknek, mely később pogány állapottól kikereszteltetett, de ha én tudós és szerkesztő volnék, olly gyarló czikknek beigtatásával lapom hasábjait nem homályosítanám. Hogy a Hetilap a Tiszavölgy rendezése iránt legtöbb antipathiat s legkevesebb sympathiat mutatott minden hirlapok közül azt, kiki tudhatja miért? — ki nem tudná, annak megmondom — mert annak ismeri s nem ismeri szerkesztője a Tiszavölgy rendezésén élin álló tekintélyvel nyilt harcban állván, készek személy iránti antipathijokat az ügyre is átvinni s ez nem egyéb emberi gyarlóságnál. Hanem uraim! olly körülmények higgadt egybevetése után, ne higgyék, hogy a világ — a „köz jó, édes közhazánk, egész igazság, nyilt homlok“ s több olly cziframondatot önkönk elgyéneket tartson szövirágnál, melyekkel czikkök felbokrétáztatnak, de lassuk a czigándi papot, mit mond:

Azt mondja: „a Tiszaszabályozás kártevő hatásiról meggyőződött, mióta Tarkányiál elkezdett a munka s a sok nemes és adózók élő földjein h u z o d i k keresztül a töltés, a sok gödör által a szántó és kaszáló föld elrontatik s tiszakertjeik a Tisza árjának áldozatává tétetvén gyümölcsfáik elperzselődnek“ — Boldog isten! olly fogalom még ki is nyomatik. Hisz tisztel. ur! a töltést a Tisza nálára nem rakhatni, a holt Tiszára sem, tehát azt élő földre kell tenni, — de mig a töltés vonalába eső föld kisajátítatik, a töltésre szükséges föld a töltés és vízfolyam közti térből ásatván ki, az évi haszon elmaradása kifizettetik, jövő esztendőben pedig már annak nyomát sem látandja, — mert az az első árvíz által beiszapoltatik. Igaz hogy sok kert az ártérbe esik, de azok ezentul sem fognak többet szenvedni mint eddig, rajtok a tavaszi veteményezés mindig precarius volt s az is marad a nyári árvizek miatt, melyek pedig a töltésen kívül esnek, azok megmentetnek minden árviztől. Higye el t. ur, hogy az ártérbe eső kertek mit sem veszítendnek becsükből sőt nyerendnek. — A töltésen kívül eső ropant földterület becepe pedig most még ki sem számítható arányban fog növekedni, — példa erre Szentcsanak város, mely a tavaly huzott töltés által tavaszi árviztől megmentett földjeit már most holdanként eszt. haszonra — 6 pengő forintért adá ki. — Aztán tiszteletes ur! jó magyarul a töltés nem h u z o d i k hanem h u z a t i k, bár ha hiszem, hogy ön jobban szeretné ha h u z o d n a m a g á t o l s i n g y e n — De meg mikép lehet azt irni, hogy a Tisza hideg vize a fák a t m e g p ö r z s ö l i, ha csak tiszt. ur azt nem hiszi, hogy a rakoncátlan Tisza szabályozatása miatt megbőszülvén hideg viz helyett láva-hullámokat fog hömpölygetni.

Még azt is hiszi t. ur, hogy a töltések által csak két roszt cél érthetik el; t. i. vagy feliszapolja az ártért a töltészínre, vagy a töltések közelében két Tisza támadván három leend a mostanival. Már itt tiszt. ur, szavait habár

fordításban is, kénytelen vagyok ismételni, hogy adtál uram isten némely embernek tehetséget írni, de nincs köszönet benne" — ha t. ur elgondolhatta volna, hogy a' töltések által a' folyam árja öszpontosítatik, ez által gyorsasága tetemesen előmozdítván iszapósi tehetsége csökkentetik 's hogy árvizek idejekor a' töltések közti tér ugyszólván mederré változik, illy fonák eszméket nyomtatás alá nem adott volna, — de ha t. u. állításának bármi kis alapja volna, ugy a' Tiszának minden töltés nélkül már rég a' földszinig kelte volna medrét feliszapolni, mert t. ur szerint ki azt mondja, hogy a' töltéshez által a' Tisza az ártért a' töltés színeig iszapolandja, az következik, hogy a' víznek ott van legnagyobb iszapoló tehetsége, hol legsebesebben legnagyobb mennyiségben lejt, — mit a' szakértők kereken tagadnak 's magam is úgy hiszek. — Hogy pedig valaha három Tisza képeződjék 's kettő épen a' töltések mellett, ezt még csak gondolni is képtelenség, elhinni pedig — 's t. ur hiszi — több mint együgyűség, miért épen három 's miért kettő a' töltések mellett, miért nem 4—5 meder egymás mellett vagy ha úgy tetszik, egymás felett? — ezek mind egyforma tehetségek t. ur szerint. — Több szakértő értekezett már a' Tiszaszabályozásról, de még eddig ezen jövendő egyik sem jóslá 's minthogy magrul kelt eszmék nem hoznak nemes gyümölcsöt, ezáfolgatásukra időt pazarolni bűn lenne.

Mondja továbbá t. ur maga, hogy régi lakosa lévén a' Tiszavidéknek csekély ismeretséget szerzett magának a' tárgyban. — Nagyon igaz van, ennél csekélyebbet a' Tiszán csak egyszer keresztülvizsgáló sem szerzegetett volna, — mert t. ur olly hosszú idő alatt azt sem tudta kikapasztalni vajjon a' Tisza iszapol-e? vagy hord, vagy mind a' kettőt teszi. — Maga mondja: hogy a' Tisza a' töltések miatt az ártért vagy beiszapolja vagy három Tiszát képezend 's e' kettő közül egyiket elkerülhellen következtvénynek állítja, pedig e' kettő olly homlokegyenesti ellentétben álló következtvény, hogy ugyanazon oknak okozata nem lehet; — hogy az ártért fel nem iszapolandja, sőt medrét lesz kénytelen mélyíteni, fenébb megmutatám, hogy pedig három medret képezend a' Tisza, mi oknál fogva? még csak gyanítani sem hagyá, úgy áll ez, mint egy oda vetett gondolat, mellynek urává lenni — én legalább — a' kimondás után pirulnék.

Azt mondja még t. ur, „szerencsétlen egy terv, ezzel diszkoszorukat nem nyered Paleocapa ur, 's nem is javasolná, hogy a' töltés vonalt személyesen jelölne ki, mert nehezen lehetne e' még ki nem művelhetett népet féken tartani. Igy! nevelt, saját jóllétét belátó népről nem hiszi, hogy féktelenségek származhatnának, de a' neveletlen népet ön t. ur saját félszere szemből erőszakkal támogatására hiszi felhasználhatónak, népoktató léteire illy vészjóslatokat hirdetni, vakmerőség! ne higye t. ur hogy a' világ a' szítán át nem lát 's nem látandja meg az izgatóst lepelbe burkolva is, mellynek palástja alól a' nép — melly úgy sincs még elkészítve saját jobbát előmozdítására — a' Tiszaszabályozás mint hazai üdvös intéztvény ellen mintegy ingereltek. Ha jogom lenne azon egyház körében e' tett miatt ítéletet mondani, illy eriminatóiert keblem egész megnyugvásával ki tudnám mondani, hogy népoktatási hivatását nem teljesítette, mert önmaga valija meg, hogy népe neveletlen 's jövendőre sem képes azt teljesíteni, mert ki nem nevelhetőknek állítja őket 's így hihető: hogyha hosszú évek során keresztül vitt illy pástorság alatt illy gyászos előmenetelt tett, néhány év multával bevégzendő pástorsága sem fog e' népre derül hozni. —

Végül higye el t. ur: hogy a' Tiszaügy, melly vezérül a' tettek emberét bírja munkaságokéul annyi érélyes tekintélyt számlál, önnék közremunkálását nem erőszakolja, de a' haza méltán kívánja, hogy illy avatatlan tollal, legalább a' tudatlan nép előtt, melly a' nyomtatott betűt szentírásnak hiszi — a' létesítendő munkát ne népszerűtlenség 's csak azért, mert valakinek illy félszeg meggyőződése van, ne igyekezzék azt, habár csak a' rector, harangzó, egyházi 's egyéb belső emberei nyakába is igazni, — 's t. ur a' haza iránti kötelességét sokkal jobban teljesíthet vala, ha ez ügy körül alapos isméretet szerezve addig a' tollat, mellyel ezt írta, nyugton hagyván az időt népe nevelésére fordította volna. — Szatmáron június 13. 1847. B. E.

KÜLFÖLD.

AMERIKA. April 10kei belizei (Honduras) tudósítások szerint Guatemala város a' közép-amerikai szövetséges köztársaságtól elválván, külön, önálló republicává alakult. A' kormány ezt mart. 21dikén egy végzetmény által juttatá köztudomásra 's azt kísérő nyilatkozványban az elnök az okokat adá igazolásostul elő. A' guatemalai nép állítólag örömteljesen egyezett e' lépésben meg. Csak az a' kérdés: vajjon San Salvador, Honduras, Nicaragua 's más statusai ama szövetséges republicának hajlók lesznek-e Guatemala ezen elválását ellenmondás nélkül valószínű látni? A' belize-

iek azt gondolák, hogy ez nem fog történni 's e' szerint új polgárháboru fogna keletkezni.

Egy montevidoei levél (mart. 25kéről) a' Timesban eléggé világosan vádolja Rosast, miszerint ő gyilkoltatá meg Rodriguez ezredes bolíviai minisztert 's következő rajzát adja ez utóbbinak: „az elhunyt egyike volt azon politikai ügyviselőknél, kik magokat végkép 's egészen Rosas önkénye és szolgálatának alávetették. Nyilvános állása gyalázatára ingyen lakott egy ollyatén házában, mellyet a' dictator jogszerű tulajdonosától elkoboztatott 's az ezredes rendelkezése alá helyezte. Egyike volt azoknak, kik az angolfrancia ostromzár elleni tiltakozásnál Rosasnak bizonyítványokkal szolgáltak; nyilvános okiratban Rosast legszolgáibb módon dicsérte, sőt nem áttalá nyilatkozni, hogy az ő saját (bolíviai) kormánya igazságtalanul cselekvék, midőn Guiliarte tábornokot buenosayresi teljes hatalmu miniszterül kinevezte. — Egyszersmind azonban leveleket írt Montevidoeba, mellyekben Rosas kormányát orgyilkosnak nevezte 's nyilatkozatá, mikép félelem gyakorol némely saját tényeire befolyást, „mert Buenosayresben senki, még a' politikai ügyviselők, kiknek álgyuk állnak készen parancsokra, sem biztosak a' tisztviselői orgyilkoló késtől.“ Rodriguez zuzott fővel találtatott Buenosayresben 's holttestét a' rendőrség felragadván, egészen ismételten személyül temeté el, minden ünnepegy nélkül közönséges talgyigán vitetvén ki azt a' sarkertbe 's négy nap halála után a' hivatalos Gaceta azt még csak nem is emlité. — A' buenosayresi ostromzár folyvást tartott.

Új Granadából april 16kaig terjedő hírek Mosquera igazgatását igen sikerdusnak festik. A' kereskedés nyert kiterjedésében, az oktatásügy 's az ismételtesztés előbb osztályokban előhaladásnak örvend 's az egész szabad status virágzó állapotunak mondatik. Az elnök indítványozá a' congressus előtt, hogy a' kikötők 's a' földtér Panama tartomány határin belül, Veraguaz 's a' Toro torkolati szigetek tekintettel a' panamai szoros egykori átmetszetésére, szabadoknak nyilvánítottassanak, úgy hogy dohányt, bóróket 's egyéb helyföldi terményt kivéve 's a' fegyver- és lőpor-kereskedés meg átvitel illő korlátoztatásával, valamennyi vámentesen bocsáttassék be. A' dohány-kivitel olly annyira növekedett, hogy a' kormány e' végre újabb intézkedésekről gondoskodott.

Legújabb mexicói hírek szerint Santa Ana parancsot kapott a' congressustól a' fővárost az amerikaiak közelé- sekor felgyújtani 's pusztulásnak engedni által.

Utóbbi időben igen sokat beszéltek egy óriási vasutóról, melly állítás szerint Missouri folyamat a' csendes tengerrel ölszszé fogná kötni. Azonban talán még sok évtized mulik el, míg a' vélemények meg fognak alapulni egy illyetén nagyszerű vállalat létesítése iránt.

A' legközelebb megválasztandó elnök az egyesült statusokban kétségkivül Taylor fog lenni. Ő whig, nézeteiben igen mérsékelt, 's elhatározott minden meszenyuló rendszabályok ellen. — Santa Féből tudósítás érkezt egy megtörtént forradalmi kísérletről, mellyet California lakosai az amerikai kormány ellen intéztek. Az utóbbinak sergei keményen meg lönek zaklatva. Az ez által támadt hiányok betöltésére most mindenütt hadi dobszó pereg. Újabb önkéntes ezredek alakulnak Missouri és Visconsinban. —

PORTUGÁLIA. A' királynő egy igen kegyes, sajátkezüleg írt levelet intézett Palmella herczeghez, felszólítván őt: térne Lissabonba vissza 's előbbi állását ő felsége tanácsában ismét foglalná el.

A' kabinetalakítás most a' legfontosb kérdések egyike, miután annak a' nép értelmében kell történni 's nem akarják az idegen közbejárást végtelenségig terjeszteni. A' közvélemény folyvást 's határozottan Lavradio gróf mellett nyilatkozik, mint kinek leginkább fogna sikerülni egy a' mostani viszonyokhoz illő miniszterség-alakítás. Lavradio minden tekintetben kitünő jelességű férfit, a' királynőhöz példás hűségű 's buzgó pártive az alkotványos elveknél. Az oct. 6kai eseményekig külügyi miniszteri tárczát viselt. Csak azon kérdés forog fen: vajjon Lavradio fog-e egy ollylatén miniszterségbe lépni, mellyben régi barátja 's hivatalnoktársa Palmella gróf részt nem veend. A' juntától elfoglalt gőzösök felkészítettvén, állítólag az azori szigetek 's névszerint Madeira ismétli visszafoglalására fognak a' kormánytól kúrdetni.

A' portoi junta meghódolta előtti körülményeket illetőleg tudva van, mikép a' junta erre 's a' Wylde ezredes által előterjesztett egyezkedési pontok elfogadására csak olly föltét alatt akart hajlani, ha az angol consul leköteli magát, hogy Saldanhától 's a' spanyol sergekkel hadi működéseik megszüntetését kieszközölend. A' consul levél által tudatá a' juntával, mikép ő csak az angol tengerész erő 's nem a' Saldanhaféle vagy spanyol sergek működéseit állíthatja meg. Ezen levél megérkezte után a' néppárt öszszes főnökei 's nagyszámu miguelista tisztek és nagy földbirtokosok, kik a' forradalomhoz csatlakoztak, öszszehivatván, juntai

alelnök, don José de Passos az ügyállást taglalgatá. Ő maga a' közbocsánat föltétlen elfogadása mellett szavazott. Testvére, don Manoel de Passos erre egy a' miguelista tisztekhez intézett felszólításában kinyilatkozatá, hogy a' junta, nem bírván az ország szabadságát Franciaország, Anglia és Spanyolország egyesült hatalma ellen védelmezni, az angol egyezkedési föltételek elfogadását határozá el. De ha netán a' miguelista tisztek azon véleményben volnának, hogy a' küzdelem-folytatásnál sikert remélhetnek, akkor baráti többsége kész inkább éltet 's vagyont feláldozni, mint elhagyni fegyverestársait. Valamennyi méltánylá 's jóváhagyá a' junta lépését. Ekkor a' fellengődi septembristák egy új junta-alakítást indítványozának, mellynek élén Passos álljon, vagy igazgatóvá nevezessék; de ez a' kineveztetést azon megjegyzéssel utasítá vissza, hogy ő, mihelyt a' bünfeledés elfogadtatott, többé nem működik. A' junta erre levelet intézett a' britt consulhoz, tudósítva őt határozatáról; a' consul Maitland hajóhad parancsnokhoz írt és Saldanha marsalhoz ment az ellenségeskedések megszüntetése kieszközölésére. Ez azonban föltétlen hódolást látszék követelni, mivel nyilatkozatá, hogy mihelyt a' spanyol sergek hozzá csatlakoznak, tüstint megtámadást intézend. Egy francia hadibrigg, melly az angol hajóhaddal egyesült, van Franciaország részéről a' közbejárásnál képviselve. — Az angolok Portóból megszöktek, a' spanyolok mindenkép üldöztetnek, csak a' francziák maradnak sértetlenül, mivel kormányuk a' fegyveres közbejárásnál ugyszólván egészen semleg viselte magát.

Jun. 15dikei madridi Gaceta a' portugál, „Diano do Governo“ után két kir. oklevelet bocsát közre: donna Mária királynő nyilatkozványát a' portugál néphez 's a' bünfeledési végzetményt. A' nyilatkozvány Necesidades palotában kelt jun. 9kén 's a' királynő és miniszterektől alá van írva. Az általános és tökéletes bünfeledés, kelt Necesidades palotában april 28kán 1847. Valamennyi politikai bünre multévi oct. 6kától terjed a' végzetmény, valamennyi cím, rang, rend 's méltóság visszaadatik ismét azoknak, kik azokat az oct. 6ka óta történt események következtében elvesztették, 's a' megtörténtek örök, föltétlen hallgatással boritandók.

SPANYOLORSZÁG. A' kir. család-villongás folyton tart 's a' status belsejében a' bomlás nem csekély mértékben növekszik. Névszerint a' pénzügyminiszter nem tiszlet semmi törvényt, semmi törvényes rendet 's akármit gondoljon vagy szóljon személyéről 's erkölceséről a' közönség, az előtte mindegynek látszik. Mi előtt pénzügyminiszterségre jutott, elnöke volt a' Madrid 's Aranjuez közti vasutállalatnak, mellynek részvényei nagyon alászállottak 's majd öszszesen Salamanca kezeiben voltak, ki nem tudott tőlök szabadulni. Most egyszerű szerezéket talált fel azoknak pénzzé változtatásukra, kibocsátván tudniillik egy királyi rendeletet, miszerint a' bank tartozik azokat egész értékökben leszámítani, a' kormány felelőssége alatt. Ez a' bank részvényesekben nagy nyugtalanóságot gerjesztett 's közutalatót ébreszt a' közönségben a' miniszter kendőzetlen szemtelensége miatt; mert illy módon öszszes érték nélküli papirosainak vevőt nyered 's milliőkat fog uszoráskodni öszsze a' nemzet rovására. Salamanca tervét, miszerint a' spanyol pénzügyet a' cortesen kívül szabályozza, az egyetemes sajtó megtámadta; de a' miniszternek nincs mitől tartani: a' királynő kegyeli őt, miniszter társai félnek tőle 's nem mernek ellenmondani. Ez a' spanyol ügyek mostani állása. —

Bahamonde igazságminiszter különös körlevélben az ország valamennyi főügyészeit felszólítja, miszerint törvényes lépéseket tegyenek mindazon lapok ellen, mellyek donna Luiza Fernanda infanszó trónöröklési képességét kétségbe vonják. E' szerint csakugyan sikerülnek a' francia kormány számításai.

ANGLIA. Victoria királynő jun. 14dikén igen el volt foglalva. Délelőtt keresztanyai tisztelettel végzett Wellesley lord lánykájánál (Wellington herczeg unokájánál), aztán a' miniszterelnököt részéssé kihallgatásban, 's miután az özvegy királynő látogatását fogadta, Albert herczeggel este a' Wellington herczeg-adta nagy lakomán volt jelen Apsley-houseban. 16kán az egész udvar kilencz kocsiában Jenny Lind dalművésznő előadására ment. — Most van egyáltalában az időszak, midőn az angol főnemesség nagy lakomát adja. Ekép tisztelet meg többi közt báró Rothschild pár is a' waterlooi győzöt, viscount Canterburyt, a' belga követet 's „más az angol kifejezés szerint igen szép embereket.“ —

A' Times mostani parlamentről többi közt ezeket írja: „a' mostani parlament, melly már hat év óta tart, valóban emlékeztetes. Választva volt ez a' gabnatörvények ótalmasására 's még is a' szabad kereskedési rendszert emelé törvénynyé; kezdődött egy whig miniszterség-elüzással a' kormányról 's végződött egy conservativ miniszterség megbuktatásával. John Russell, ki névleg 100 szónyi kevesebbségben áll, ezen parlamentben csekélyebb ellenzésre ta-

lált 's utóbbi belépte óta az igazgatást sokkal könnyebben vezeté, mint főfokán népszerűségének, midőn csekély, de határozott többséggel a' miniszteri padokon nem akart többé vezetni egy miniszterséget, melyben csak türetek."

Az ismértes vadállatfékező Carter, az ugy nevezett „oroszlánkirály“ Londonban meghalt.

FRANCIAORSZÁG. Az algiri levelek most egész elragadásig föllengve, dusnak, termékenyek festik a' Kabylföldet. Ezen hegyi tartomány eddigelő mintegy ismérten volt, szépsége, gazdagsága, népessége felől csak igen tökéletlen fogalommal bírtak az európaiak, 's ezek most attól, a' mit tulajdon szemekkel tapasztaltak, egészen meglepetvék. — A' Constitutionnelnek írják: „kies tartomány az, elborítva olajfák és gabnaföldekkel, hol néhány kopár hegyormot kivéve, egy zug miveletlen föld sem létezik. Az általánosan oltványágakból növelt olajfák diófányi magasságra emelkednek. A' buza, melyet már maj. 20kán több ponton arattak, sokszor huszonöt szemet is ad. A' szántóföldek közt buja fütermő rétek fekszenek. Számátalan falu, majd valamennyi kőfalakkal, 's e' tekintetben több helyütt felülhaladva pörhelységinket, kossorozzák köröskörül a' magasakat. Találni vizmalmokat, szőnyeg- és fazékgyárakat, különösen nemzeti szint visel mindazáltal az olaj- és fegyvergyártás. Azron és a' környékbeli faluk roppant mennyiségű olajjal bővelkednek, az olly nagy mértékbeni üzlethez szükséges durva szerekkel együtt. Nagyobb előhaladásu 's jobban felosztott a' fegyvergyártás. Egyik törzs kezeli a' vaskészítést, másik a' csöntést, itt híres kardpengék (Klinge) amott egy jeles fegyverfaj, mely flissának nevezetik, készülnek. Egy másik hely, lópor állítatik elő. A' vasbányákon kívül, melyek számosaknak látszanak, némely ólombányák sótezüsterek is műveltetnek. Megfontolva a' lakosok munkás szellemét, a' tenger közelségét, a' szerek által járható ut könnyű építhetőségét Summara völgyen keresztül a' budzsiai derék kikötő felé, az ember megilletődik e' vidék nagy jövedője által. Személyek, kik Algirt minden irányban keresztülutalták, bizonyosnak állítják, mikép e' tartománnyal egyik sem mérkőzhetik. A' National egyik levelezője hasonló értelemben nyilatkozik a' Kabylföld szépségei felől. „A' hadlábaink által bejárt tartomány — ir a' levelező — valóban pompás. Mindenütt gazdag termés, hatalmas növényzet, olajfák nagy mennyiségben 's óriási terjedelműek, méltóságos cedrusok — szóval elbámultunk a' tartomány gazdagságát. Több falu lön elfoglalva, melyeket városoknak nevezhetni, mert némelyik 6 ez. több lélekkel bír. A' falukat lőrészekkel ellátott tornyokról védelmezték. Erre azonban irtózatot rajzolja következik a' Bugeaud által vezetett ostromoknak:

„A' sergek, a' küzdelem hőségtől elragadtatva, dühülten rohantak a' faluknak's mindent elpusztítottak. Kincsek, drága kelmék, szőnyegek, mindennemű jószág, nagyszámu fegyverek, arany és ezüst bőségben lőnek a' katonák martalékivá. A' zsákmány végtelen volt. Olajjal teli nagyszámu hordókat szétverték a' katonák, a' házakat felgyújtották, 's a' pataként özönlő folyadéktömeg növelé még a' lángokat. Ki utjokba került a' katonáknak, ledőlték. Középett az iszonyatos pusztításnak egy athletai termetű kabylfőnököt látott a' marsal maga felé sietni, esengő mozdulatok és szavakkal kérve a' francia sereg parancsnokát: szüntesse meg a' pusztítást, mivel kész ő 's a' magáéji meghódolni. Szavának hangja 's arcvonalmi olly fájdalom 's őszinteségteljes kifejezéssel bírtak, a' marsal engedve kérés. a' meghatározott három álgulövéssel jelt adatott, mire a' rombolás tüstint megszűnt, nagy sajnálkozására magának a' kormányzóknak, ki mint az előtti nap mondá, élénkebbül akart megtámadtatni, hogy végképi pusztítást okozhasson 's hathatós leczkét adhasson. A' katonaság rombolási vágya annyira fel volt bősülvé, hogy még Budzsiaiba vonultok pillanatában is sajnos rendtelenségek fordultak elő. Történhetik hogy majd valamely szép napon magát Algirt is el fogják pusztítani, tanulságul a' helytartóknak, hahogy az arab szokások követésére olly könnyen hajlanak. Hübérnői palástok osztatnak.

De melyeket ezek közül a' kabylók viszszaütésnek. Az ottani népségek lényegileg demokratiai alkotmány alatt élnek. Főnökeiket népgyűlések nevezik 's a' hivatalok öröklése ismérten e' boldog halandók előtt. A' legfőbbekbe törzsek elfogadták a' tisztviselőket, kik francia tekintély képviselőjüül toltak rájuk, de mások elutasították őket azon megjegyzéssel, hogy hivatalnokai magok szokták választani, hogy náluk tökéletes egyenlőség uralkodik 's a' hübérnökpalást-elfogadás lemondást jelentene minden egyenlőségről intézvényeikről. Alttalálóságot 's hűséget adott esküjökhez ígértek, de tiltakoztak a' marsal egyenes kinevezései ellen. Meg kellett elégtünie egyszerű meghódolásával e' büszke hegyilakosoknak, 's kormányzó ur diszükség 's e' végre az afrikai hadsereget 25 ezer fővel kellend szaporítani, mi az algiri költségvetést illetőleg ugyanannyi millióval többre rugó kiadást vonand maga után, nem számítva a' rendkívüli hadjárások költségit.

BELGIUM. A' miniszterek beadák lemondásaikat — vajjon a' király elfogadta é vagy nem? még nem tudatik. — A' párizsi lapokban nyugtalanító hírek terjesztettek Leopold király egészsége felől. E' miatt állítólag élénk hírnöki közlekedés volt Párizs és Brüsszel közt. Még legujabban hí-

deté egy brüsséli lap (Emancipation) azon hirt, hogy ő fels. a' belga király legközelebb Angliát szándékozik meglátogatni. —

Antwerpből, jun. 14dikéről írják, mikép ott azelőtt szombat este 8—9 óra közt a' pékboltok előtt nagyszámu csoportulások történtek, melyek főleg egy ponton (a' János utcában) föllelmeseknek mutatkoztak. A' nép ugyanis napi áron kívánt kenyeret; tudván, hogy másnap emelt áron fogják a' kenyeret árulni; midőn azonban kívánsága nem teljesült, fenyegetőző kiáltások 's láрма közt betöré ablakait a' jánosutcai pékboltnak. Két lovas városkatona széllyelveré a' csoportot 's két kolompost fogott el, kiknek egyike karján könnyű sebet kapott. A' katonák ellen zápkorkint hullott a' kő a' felingerült nép részéről. A' hatóság elhatározá, hogy a' kenyér ára az előbbi maradjon.

Jun. 15kei brüsséli hírek szerint Leopold király betegsége állítólag nagyon aggasztó. Szó van tehát a' kamara minélelőbbi összehívásáról, törvény előterjesztésül egy kormányzótanács alakítására iránt. A' koronaörökös, (brabanti herceg) most még csak 13 éves 's Anglia soha sem fogna belé egyezni, hogy a' király halála esetében, annak neje, Lajos Fülöp legidősb leánya, vezesse az ország kormánygyeplőjét. Későbbi levelek a' király egészségjavulásáról szólnak.

POROSZORSZÁG. A' porosz allg. Ztung jun. 27éről köv. kir. rendeletet közöl az országgyűlés-berekesztést illetőleg: „Mi Fridrik Vilmos 'stb. kegyes üdvözetünket az első egyesült országgyűlésen öszszegyűlt hű rendeinkhez. Miután országgyűlési biztosunk jelenté, hogy a' hű rkhez általunk utasított ügyek, beszámítva a' rendi bizottságok 's rendi küldöttség megválasztását a' statusadossági ügyet illetőleg, f. hó 25eig bevégezhetők, az első egyesült országgyűlés berekesztését f. hó (jun.) 26kára határoztuk 's miután e' napon Berlin székvárosunkban jelen nem leszünk, országgyűlési biztosunkat biztuk meg az egyes országgyűlésnek nevéinkbeni berekesztést végett. Midőn ezt hű rendeinknek nyilvánítjuk, maradunk 'stb. Berlin jun. 24. 1847. (Aláír.) Fridrik Vilmos.“

TÖRÖKORSZÁG. Az ausztriai kabinettől várt egyezkedési ajánlatok a' török-görög villongási ügyben, megérkeztek Konstantinápolyba. A' porta többrendű tanácskozást tartott felettök, miknek következtiben a' reis-efendi jun. 1jén csak szóval ugyan, de még is ollyformán nyilatkozott, hogy az ügy legjobb uton van kiegyenlítettése felé. — Legfőbb aggodalom, mely a' szultán-tanács keblében támadott, az volt, hogy tulságos engedékenység nem annyira anyagi érdekek iránti nagytlekü kímélést, mint inkább féltékenységet tüntetne elő, melytől órizkedést a' divánnak önbecsülési kötelessége parancsol.

53ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

Gözösök járása 1847. július 1jétől kezdve:

Pestről Györbe) naponként indulási idő reggeli 5 óra.
(Pozsonyba)

Bécsbe naponként; indulási idő a' páratlan számu napokon t. i. július 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31kén — reggeli 5 óra.
Páros számu napokon pedig, mint július 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30án, indulás órája: déli 12 óra.

„ **Zimonyba** mindennap, esütörtököt kivéve, és pedig: hétfőn és pénteken Tittelnek lemenet-és Eszéknek felmenet-utoni érintésével.

„ „ kedden és szombaton Eszéknek lemenet- és Tittelnek felmenet-utoni érintésével.

„ **Drenkovára** szerdán és szombaton.

Az aldunai gözösök indulási ideje reggeli 5 óra.
Őszszeköttetési járáások Konstantinápolyi- és Odeszszával:
Vasárnap, július 4kén és 18kán az oláhországi részen Konstantinápoly- és Odeszszával.
Vasárnap, július 11kén és 25kén a' török részen Konstantinápoly és Odeszszával.

Nagyon kéretik az uti-podgyásznak a' reggel induló hajókra legfeljebb esti 8 óráig indulási nap előtt a' hivatalban feladatása, a' délben indulókra névze pedig legfeljebb déli előtti 11 óráig, minthogy a' déli 11 óra után és illetőleg reggel a' hajók elindulásuk előtt hozattak, csak a' következő gözössel szállíttatnak le, a' hajókrai egyenes felhozás pedig épen azok indulása előtt nem engedtethek meg.
Pesten, július 1jén 1847.

Gőzhajózási hivatal. 2—9

Pályázási hirdetés.
A' magyar királyi tudomány egyetem litani karánál ürességbe jött „ágozatos hittani 1ső részének“ tanszékére a' nevezett hittani kar előtt tartandó pályázásra folyó hvi augusztus hó 4ke olly hozzáadással tü-étteti ki, miszerint azon tudoroknak, kik a' nevezett tanulmányt több év folytán valamely tudományos intézetben tanították, vagy e' tanulmány fajban kiadott munkáik által magoknak hirt és nevet szereztek, az egyszerű folyamodás utja is nyitva leend.
Kelt Pesten, június 26án 1847. Szoblahói Pálma Elek, egyet. tanácsjegyző. 2-3

Hirdetés.

A' nagymélt. magyar kir. udv. kamara részéről ezennel közhírré tétetik: mikép a' pesti angol kisaszszonyok nevelő-intézetében folyó évi december 19én egy nemes és 1848ik évi januárius 3án egy nemtelen származásu kamarai tisztviselői némben növendék helye fog megürülni.
Az illető szülék, vagy gyámok tehát figyelmzettetnek, hogy eziránti folyamodásukat legfőljebbe f. évi jul. utolsó napjaig a' magyar királyi udvari kamara igtatói hivatalában mulhatlanul nyujtsák be; megkivánatják pedig a' mondott nevelő intézetbe juttatás végett:
1) A' növendékek az érintett alapítványi helyek egyikére nemes, másikára névze pedig nemtelen származásu magyar kir. kamarai gazdasági bányászati, vagy postatisztek leányai, vagy árvái 's 8 legfőljebb 12 évesek legyenek

2) A' esedező-levelekhez köv. rendbeli eredeti bizonyítványok mellékeltessenek, úgy mint:
a) A' növendék keresztlevele.
b) A' nemesek számára alapított helyre névze a' növendék kétségtelen nemességéről, a' nemtelenek alapítványi helyét tekintve pedig annak nemtelenségéről szóló hiteles bizonyítványa az illető hatóságnak,
c) himnlőltási, vagy arrul szóló bizonyítvány, hogy a' növendék a' természetes himnlőltás szerencsésen kigyógyult; 's
d) orvosi bizonyítvány a' növendék jó egészségi állapotjáról, és ép testi alkotásáról; végre:
3) Hogy a' folyamodványokban az is jegyeztesse meg: hány gyermeke vagy árvája legyen az illető atyának 's mennyi időt töltött legyen ez a' kamarai szolgálatban? 2—3

Hirdetvény.

A' nagykallói Kállay család részéről közhírré tétetik: miképen f. e. július hó 21kén N. Kallóban tartandó árverés útján a' következő kisebb királyi haszonvételek fognak a' f. e. sz. Mihálynaptól kezdve három évre haszonbérbe kiadni:
1) A' bormeretés N. Kalló városában a' nagy vendéglő épülettel, több vendégszobákkal, pinczékekkel, 40 lóra való istállóval és állással együtt.

2) A' Csokos koresma
3) A' nagy árenda szinte pinczékekkel ellátva.
4) Az öt országos vásár, és a' minden héten tartatni szokott heti vásárok jövedelme.
5) A' husvágási jog 50 hold legelővel. A' bérleni kívánók elegendő bánatpénzzel ellátva a' fenirtt helyre és időre hivatalosak. 3—3

Gabonaár váltógarasokban.

	Tisztábuza	Kétszeres	Rozs		Arpa		Zab	Kukorica
			—	—	—	—		
Pesten, június 28. (pesti m.)	420	—	—	330	—	290	122-130	—
Veszprém, „ 25. (pozs. m.)	190-200	175-180	150-155	130-150	80	81	160-180	—
Temesvárott, „ 18. „	280-289	—	—	—	—	—	—	196-
Győrött, „ 26. „	220-260	170-200	200-220	140-150	72	78	200-210	—
Mosonyban, „ 21. „	310-365	250-270	248-270	210-235	89	101	215-232	—
N. Szombatban, „ 25. „	315-320	—	252-262	220-230	100	102	—	—
Pozsonyban, „ 28. „	300-320	—	210-255	210-220	90	100	210-220	—
Miskolcban, „ 23. „	275-280	265-270	235-220	195-200	73	75	200-215	—